

Transforma aneb Maya Lipsker apokalyptická

Nedávno rozšířilo repertoár skupiny VerTeDance dílo s poněkud „nejedlým“ názvem Transforma. Jedná se o ženský taneční kvintet, který zkomponovala pro VerTeDance izraelská choreografka **Maya Lipsker**. Sama původně tanečnice „prvoligových“ tanečních souborů jako Batsheva nebo Sasha Waltz&Guests se zaměřila na proměnu, respektive na různé kvality, odstíny a polohy, které jsou uloženy ve vnitřní geologii člověka a dokáží v jednom okamžiku jeho chování zcela ovládnout. Tato látka není určitě nijak objevná, v principu se nezjevným „potenciálem“ lidské duše a výrazu zabývá skoro každé umělecké dílo. Lipsker však toto téma uchopila velmi vyhraněně: z abstraktních obrazů načrtla mrazivou deadline lidstva.

Několika transformacemi, přehledně i efektně dělených světelnými stříhy, resp. black outy, prochází pětice tanečnic. Už z toho důvodu je nemožné v díle necítit ženské téma. Choreografka v rozhovoru nedávno publikovaném na našich webových stránkách uvádí, že transformace není podle ní téma gendrové, s čímž se dá obecně souhlasit, ale už poměrně dlouhé úvodní panó zasněných, mazlících se žen, které se poté rozlezou po podlaze jako housenky, nenechá nikoho na pochybách, že budeme sledovat dílo o proměnlivosti ženské energie a spirituality. Lipsker uvedla na scénu celkem nečekanou kombinaci interpretek: **Terezu Ondrovou, Lenku Bartůňkovou, Martinu Lacovou, Věrku Ondrašíkovou a Stanislavu Vlčekovou**. Divák, zvyklý vídat tyto tanečnice v jiných projektech ocení kompaktnost této sestavy a zvláštní chemickou povahu této směsi. Je poutavá a silná, to se musí nechat.

Lipsker pracuje v zásadě s polaritou animálního a kulturního – což trochu připomíná dřívější choreografii *Dance of Canis Lupus*, kterou pro VerteDance nastudoval Thomas Stayert. I tady se setkáváme se skupinou žen, které mohou být stejně dobře smečkou, shlukem molekul, prvoků či prehistorických monster. Přečty mezi kultivovaným, plastickým pohybem a afektem ústícím do karikatury jsou organické a postupují jako praskliny ve zdi. Lipsker v té souvislosti také využívá specifika jednotlivých tanečnic a na druhé straně je dokáže vyladit do kompaktní dynamické jednotky, pomocí níž tvoří silné obrazy s jednoznačnou atmosférou. Příkladem využití „zvláštnosti“ budiž Věrka Ondrašíková, která se všourá mezi třesoucí se tanečnice, má bundu s kapucí a obrovské černé brýle na nose. Je poslední bloudící bytostí v nastalé apokalypse? Její drobná postava a výraz opuštěného dítěte budí dojetí a soucit. Ale třeba jde jenom o šílenou, u níž za chvíli propukne další nečekaná pohybová hysterie, nebo o teroristku, která má k tělu připásaný semtex. Lipsker dobře rozumí tomu, jak funguje kontrast a prokazuje velkou zručnost v tom, jak jeho pomocí choreografii rozvíjet. Takřka akvarelových nuancí si divák ani nevšimne, ale v paměti mu zůstane barokní árie, během níž se ženská pohybová kurtoazie zvrhne do groteskních zvířecích póz a ztěží koordinovaných vazeb, aby posléze vyvrcholila v heavymetalové sekvenci pohybového šílení, tance v extázi, (nebo s extází?). Heavymetalový sabat představuje dynamický vrchol choreografie symbolizující destrukci a chaos. Nicméně připusťme, že sabat je vlastně rituál a rituály přinášejí obnovu. Tady se oblouk choreografie Mayi Lipsker filozoficky pointuje. Závěrečná pasáž je pohybovou kontemplací, v níž se hledají a obnovují zapomenuté trajektorie, znovu se nastoluje harmonie v synchronizaci skupinového pohybu. A tak jak to v rituálech bývá, z účastníků se vytřídí vyvolená – zde je to žena s chováním zvířetem, která do zubů uchopí podivné embryo – symbol budoucího života. Není to nadějný obraz, není to žádný útěšný příslib. V tom se Maya Lipsker řadí k novým existencialistům, nebo spíše apokalyptikům.

Transforma je podle mého soudu důležité dílo, na němž se pozitivně projevil technický a výrazový potenciál českých interpretek, který izraelská choreografka proměnila v jednoznačnou hodnotu.

VerTeDance / Transforma

Choreografie: Maya Lipsker

Interpretace: Tereza Ondrová, Lenka Bartůňková, Stanislava Vlčeková, Věrka Ondrašíková, Martina Lacová

Světelný design: Pavel Kotlík

Hudba: Roy Carroll

Foto: Vojtěch Brtnický

Premiéra 27. a 28. 4. 2010, Divadlo Ponec

Jana Návrátová 7. 5. 2010